

L'abordatge de l'absentisme en clau comunitària

Per què i com?

XV Jornada Tothom Educa

Edgar Iglesias Vidal
Eduard Carrera
Per Soler
Universitat de Girona
El Prat de Llobregat, 1 de juny 2024

1.- D'on venim? Motius

2.- De que parlem? Clau comunitària

3.- Per què és rellevant? Elements de valor

**D'on venim? Alguns motius per
abordar la prevenció de
l'absentisme en clau comunitària**

9 comissions locals amb 23 professionals

Ajuntament del Prat de Llobregat: tècnica d'acció social, tècnica d'educació tinenta d'alcalde d'Educació i Cultura, cap de l'equip d'actuació integral de Sant Cosme, cap de secció d'Interseccionalitat i Planificació Estratègica. Servei d'Acció Social i Comunitària, cap de secció d'Educació, educadora social del Servei d'Acció Social, educadora social del Servei d'Acció Social, directora de l'Àrea de Serveis a les Persones, educador social del Servei d'Acció Social, cap de l'Àrea de Proximitat, Divisió Operativa de la policia Local del Prat de Llobregat, coordinador del pla educatiu d'entorn **Generalitat de Catalunya:** Inspectora d'Educació i Inspector d'Educació **Institut Ribera Baixa:** coordinadora pedagògica i tècnica d'integració social **Institut Estany de la Ricarda:** director **Institut Baldiri Guilera:** directora i tècnic d'integració social **Escola Joan Maragall:** directora **Institut Escola Pepa Colomer:** directora **Servei Educatiu del Prat de Llobregat:** treballadora social de l'EAP **Servei Educatiu Baix Llobregat:** assessor LIC

65 accions recollides en matèria d'absentisme

Protocols, reunions internes i coordinacions/comissions (26%) / Control d'assistència (20%) / Vincle entre alumne i centre (8%) / Treball amb famílies (18%) / Activitats acadèmiques en temps lectiu (11%) / Activitats acadèmiques en temps no lectiu (8%) / Activitats artístiques, alternatives i/o medi obert (9%)

Maig 21

Informants clau

19 entrevistes a 38 participants

Direccions i TIS de centres educatius / Serveis Socials Bàsics / Serveis d'Intervenció Socioeducativa / Fundación Secretariado Gitano / Serveis Orientació i Acompanyament Famílies (SOAF)/ Promotores escolars Fundació Pere Closa / Associació Saó Prat / Professionals de medi obert / Grup de joves de Saó Prat / Joves / Pla Educatiu Entorn Sant Cosme / Famílies

Juliol 22

Seminari de Formació: 4 sessions, 40 professionals

Professionals dels àmbits educatiu, social i de salut, de serveis públics i privats

Marina Garcés
Escola
d'aprenents

Vivim en un món de sistemes altament complexos i al mateix temps permanentment desbordats. Capturem talents, temps i atenció en la mateixa mesura que expulsem vides i destruïm expectatives. Cada individu és vist i avaluat com un potencial, alhora que és tractat com un possible residu que s'ha de reciclar tantes vegades com sigui possible abans de ser definitivament descartats. Segons Sassen: “produïm humans residuals en quantitats industrials” (p.48)

- Individualisme (Brensheim 2003)
- Stress (Haraway 2020)
- Capitalisme cognitiu (Garcés 2021)
- ...

INTERSECCIONS

EDUCACIÓ
CULTURA
COMUNITAT

ENERGIA NETA AL PRAT

Una energia més sostenible, no fins fa
pocs anys estava considerada com a cosa
que més tard o més d'hora ens ajudarà
a aconseguir un futur més sostenible.

En que consisteix??
Aquest tipus d'energia consisteix en la transformació
de l'energia que trobem al voltant nostre
com ara el sol, el vent, l'aigua, etc. i convertir-la
en energia elèctrica.

Una altra característica és l'energia, almenys
la que trobem a casa nostra, que pot ser
de tres tipus:

La primera és el sol. La primera és el sol
que trobem a casa nostra, que pot ser
de tres tipus: el sol, el vent, l'aigua, etc.

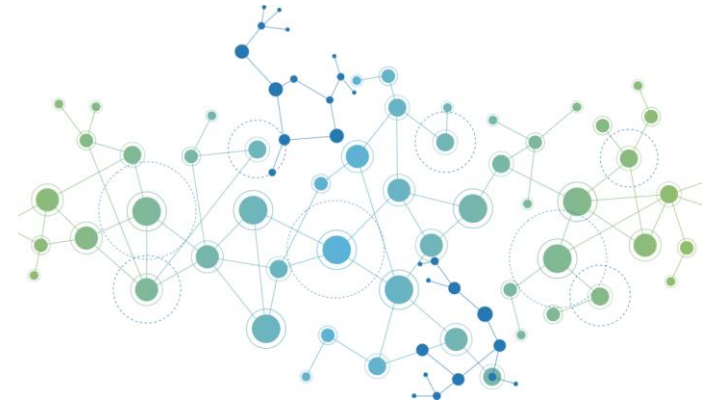
La segona característica és la força del vent.
La força del vent és una energia renovable
que trobem a casa nostra, que pot ser
de tres tipus: el sol, el vent, l'aigua, etc.

Com funciona?
Els generadors transformen el moviment de
l'aigua en energia elèctrica.

unesco

RETO DE LA COMUNITAT

REIMAGINEM
Un nou contracte
JUNTS
social per a
ELS NOSTRES
l'educació
FUTURS

De que parlem? l'absentisme escolar en clau comunitària

Abandonament escolar prematur

Alumnat matriculat al centre educatiu però amb el 100 % de faltes d'assistència sense justificar

Proporció de persones entre 18 i 24 anys que no segueixen uns estudis reglats i que no han assolit cap titulació acadèmica per sobre de la secundària inferior (a Espanya, l'ESO).

INFANTIL

PRIMÀRIA

SECUNDÀRIA

PREVENCIÓ

Absentisme escolar

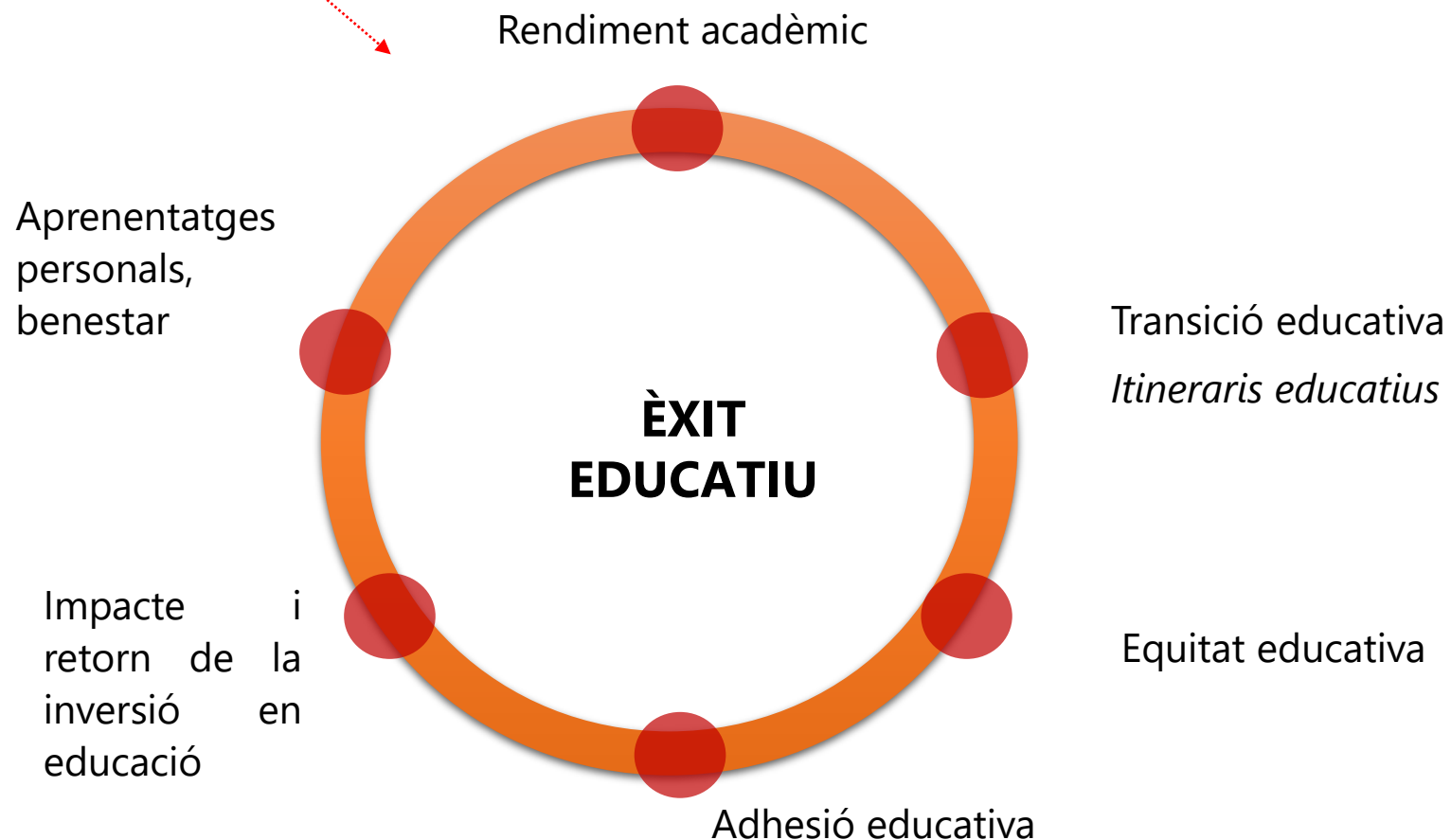
baix rendiment escolar
autoestima
socialització
oportunitats educatives
Inclusió social

AEP és una trajectòria d'abandonament
Culminació d'un procés de ruptura que s'ha anat generant al llarg de l'escolarització.

Prevenió absentisme – Èxit Educatiu

és clau per a la millora de **l'èxit** i per augmentar les **oportunitats educatives** d'infants i joves i per reduir el risc de reproducció de la pobresa i la desigualtat social

Quantes més connexions d'espais, agents i temps educatius majors condicions per l'aprenentatge

Bronfenbrenner, hipòtesi 34, 1987

(Albaigés, Bonal, 2015)

Individualitzar desigualtats

AEP, desigualtats d'accés als temps educatius, racisme...

Pla Local Prevenió de l'absentisme escolar en clau comunitària al Prat de Llobregat

GENER 2023

Reconèixer
base estructural

ABORDATGE DE L'ABSENTISME ESCOLAR EN CLAU COMUNITÀRIA

Què és?

Suposa:

- > Ruptura escolar
- > Desescolarització
- > Absència reiterada
- > Vulneració de drets
- > Síntoma relacional amb l'entorn familiar o escolar
- > Desigualtat(s)

Tipologia de l'absentisme:

- > Esporàdic
- > Perllongat
- > Continuat
- > Total

Quines són les causes?

- > **Parentals:** negligència, desemparament, manca de límits, altres.
- > **Escolars:** bullying, desmotivació, rendiment escolar, expectatives acadèmiques, vinculació, adaptació a les normes, altres.
- > **Personals:** apatia, depressió, baixa autoestima, salut mental, altres.
- > **Context:** realitat cultural, social, política de l'entorn.

Com s'aborda?

- > Visió ecològica.
- > Ecosistema socioeducatiu.
- > Corresponsabilitat.
- > Cooperació.
- > Caràcter integral.
- > Paper actiu dels agents i espais educatius.
- > Governança.
- > Intervenció preventiva.

Quan s'aborda?

- > La prevenió i detecció (**PREVENCIÓ**)
- > La descripció de propostes d'intervenció específiques (**ACOMPANYAMENT**)
- > El retorn de l'alumnat (**REINCORPORACIÓ**)

15 mesures
59 orientacions

Moment d'aplicació de la mesura	
Prevenir (P) l'absentisme per erradicar-lo	
Acompanyar (A) (mitigar) l'absentisme per minimitzar-lo	
Reincorporar (R) a la persona jove per transformar l'absentisme	

Àmbits que estructurèn la mesura	
Per què?	
Com?	

MESURA

(P) +

(A) +

(R) +

ACTIUS

BLOC 1. Fonaments i sostenibilitat

RESPONSABLES

PARTICIPANTS

1. Establir uns criteris comuns i compartits per a l'abordatge de l'absentisme

x

x

x

Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya
 Departament d'Educació de l'Ajuntament del Prat de Llobregat
 Departament d'Acció Social i Comunitària de l'Ajuntament del Prat de Llobregat

Comissió local d'absentisme
 Professionals de l'àmbit de la salut mental

2. Distingir diferents escenaris d'intervenció i concretar la seva prioritització.

x

x

x

Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya
 Departament d'Educació de l'Ajuntament del Prat de Llobregat
 Departament d'Acció Social i Comunitària de l'Ajuntament del Prat de Llobregat

Direccions dels centres educatius
 Comissió local d'absentisme
 Infants
 Adolescents i joves
 Famílies

3. Prioritzar el treball preventiu

x

Professional referent de l'absentisme escolar

Equips educatius (CE) (coordinadors/es de cicle)
 Direccions dels centres educatius
 Famílies
 Adolescents i joves

4. Fer un ús adequat de les mesures restauratives o punitives

x

x

Direccions dels centres educatius
 Departament d'Educació de l'Ajuntament del Prat de Llobregat

Comissió local d'absentisme

5. Promoure formacions comunitàries per un abordatge més efectiu de l'absentisme

x

Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya
 Equips docents

Equips docents
 Tècnics i tècniques d'integració social
 Referents dels serveis socials bàsics
 Serveis d'intervenció socioeducativa
 Equips d'atenció psicopedagògica
 Agents socioeducatius de la comunitat
 Pla educatiu d'entorn

6. Valorar i reforçar els mecanismes d'avaluació relatius a l'absentisme

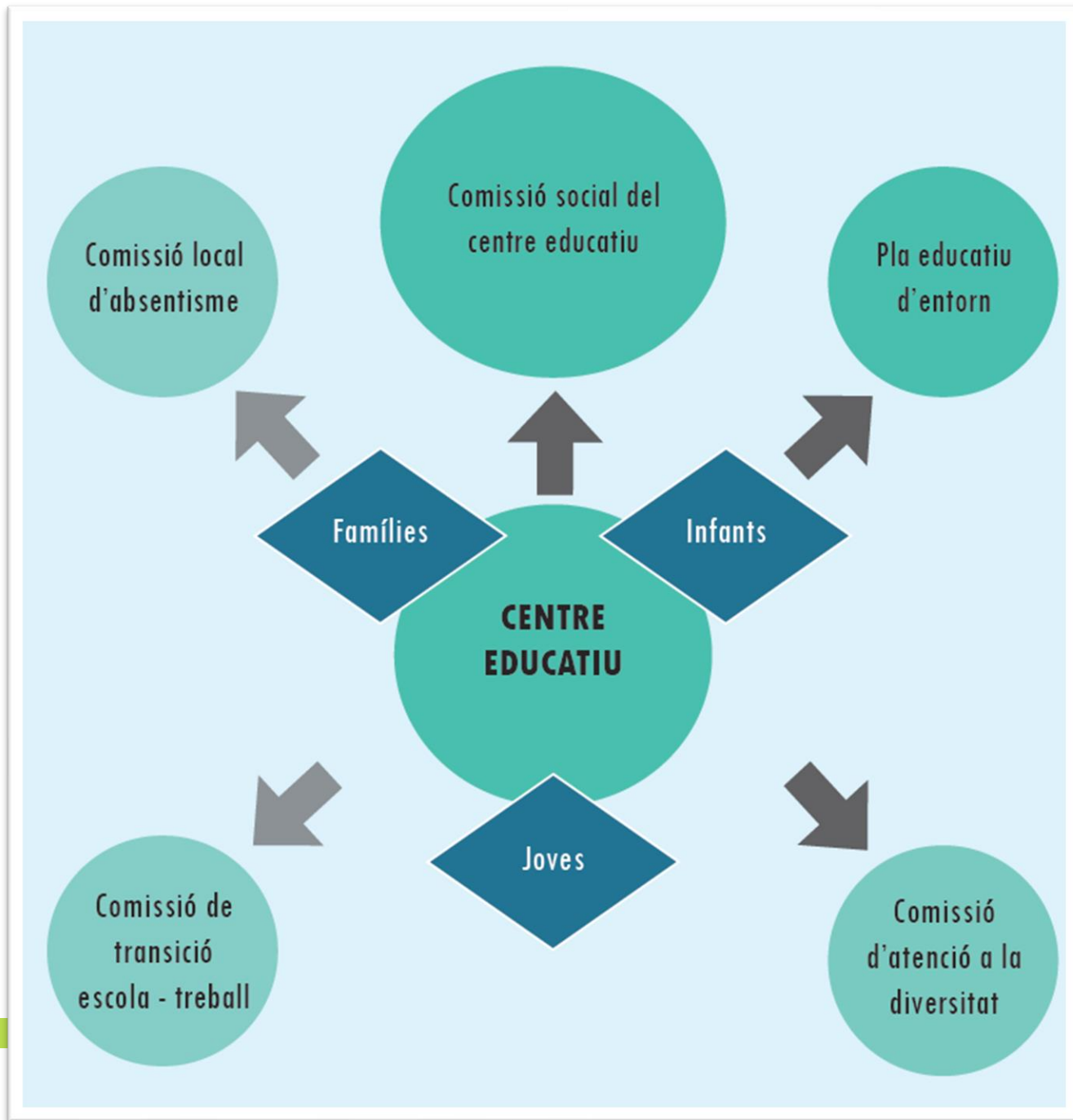
x

Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya
 Comissió local d'absentisme

Departament d'Educació de l'Ajuntament del Prat de Llobregat
 Departament d'Acció Social i Comunitària de l'Ajuntament del Prat de Llobregat
 Equips educatius (CE)
 Equips d'atenció psicopedagògica
 Agents socioeducatius de la comunitat

MESURA	(P) + 	(A) + 	(R) + 	ACTIUS	
BLOC 2. Connexions d'agents, espais i temps educatius				RESPONSABLES	PARTICIPANTS
7. Connectar temps, agents, espais i estratègies per promoure un abordatge integral i comunitari de l'absentisme	x	x	x	Equips educatius (CE) Serveis d'intervenció socioeducativa Agents socioeducatius de la comunitat Referents dels serveis socials bàsics Equips de medi obert	Tècnics i tècniques d'integració social Pla educatiu d'entorn
8. Redistribuir responsabilitats per contextualitzar les accions	x	x	x	Professional referent de l'absentisme escolar Equips educatius (CE) Agents socioeducatius de la comunitat Comissió d'atenció a la diversitat	Tècnics i tècniques d'integració social Referents dels serveis socials bàsics Equips de medi obert Comissió social del centre educatiu
9. Reforçar les Comissions Socials i/o d'Absentisme com espais estratègics per l'abordatge comunitari de l'absentisme	x			Direccions dels centres educatius Direcció dels Serveis d'Acció Social i Comunitària de l'Ajuntament del Prat de Llobregat Comissió social del centre educatiu	Comissió local d'absentisme Comissió d'atenció a la diversitat Comissió de transició escola-treball
10. Reforçar la connexió dels espais estratègics ja existents	x	x	x	Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya Departament d'Educació de l'Ajuntament del Prat de Llobregat Departament d'Acció Social i Comunitària de l'Ajuntament del Prat de Llobregat	Direccions dels centres educatius Comissió local d'absentisme Referents dels serveis socials bàsics Serveis d'intervenció socioeducativa Equips d'atenció psicopedagògica Pla educatiu d'entorn
11. Treballar el vincle amb les famílies	x	x		Direccions dels centres educatius Referents dels serveis socials bàsics	Tècnics i tècniques d'integració social Serveis d'intervenció socioeducativa Equips d'atenció psicopedagògica Pla educatiu d'entorn Referent de la participació de famílies, Departament d'Educació de l'Ajuntament del Prat de Llobregat Infants Adolescents i joves Famílies

MESURA	(P) + 	(A) + 	(R) + 	ACTIUS	
BLOC 3. Acció socioeducativa				RESPONSABLES	PARTICIPANTS
12. Treballar el vincle amb l'alumnat	x	x	x	Departament d'orientació (CE) Equips educatius (CE) Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya	Infants Adolescents i joves Famílies Agents socioeducatius de la comunitat
13. Reforçar l'acompanyament i orientació de l'alumnat com a estratègies de prevenció de l'absentisme	x	x		Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya Departament d'Educació de l'Ajuntament del Prat de Llobregat Departament d'Acció Social i Comunitària de l'Ajuntament del Prat de Llobregat	Direccions dels centres educatius Comissió local d'absentisme Referents dels serveis socials bàsics Serveis d'intervenció socioeducativa Equips d'atenció psicopedagògica Pla educatiu d'entorn Servei NOE Assessoria acadèmica Punt d'informació juvenil Orientadora professional i formativa Promoció econòmica
14. Treballar la reincorporació als centres educatius de l'alumnat absentista			x	Comissió local d'absentisme Comissió social del centre educatiu	Infants Adolescents i joves Famílies Agents socioeducatius de la comunitat
15. Atendre el benestar emocional de l'alumnat i famílies com un factor clau per a la prevenció de l'absentisme	x			Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya Departament d'Educació de l'Ajuntament del Prat de Llobregat Departament d'Acció Social i Comunitària de l'Ajuntament del Prat de Llobregat Departament de Salut de l'Ajuntament del Prat de Llobregat Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya	Professionals de l'àmbit de la salut mental Referents dels serveis socials bàsics Serveis d'intervenció socioeducativa Equips d'atenció psicopedagògica Equips educatius (CE) Infants Adolescents i joves Famílies

Per què l'enfocament és rellevant? alguns elements de valor

INTERDEPENDÈNCIA PER CONÈIXER

Construir coneixement compartit - horitzontal

Alinear llenguatges

Activar el cicle de la confiança

Lideratge ecològic

"La democràcia es laboriosa, pero indispensable (tècnic municipal Scoula Diffusal)

INTERDEPENDÈNCIA PER CONÈIXER

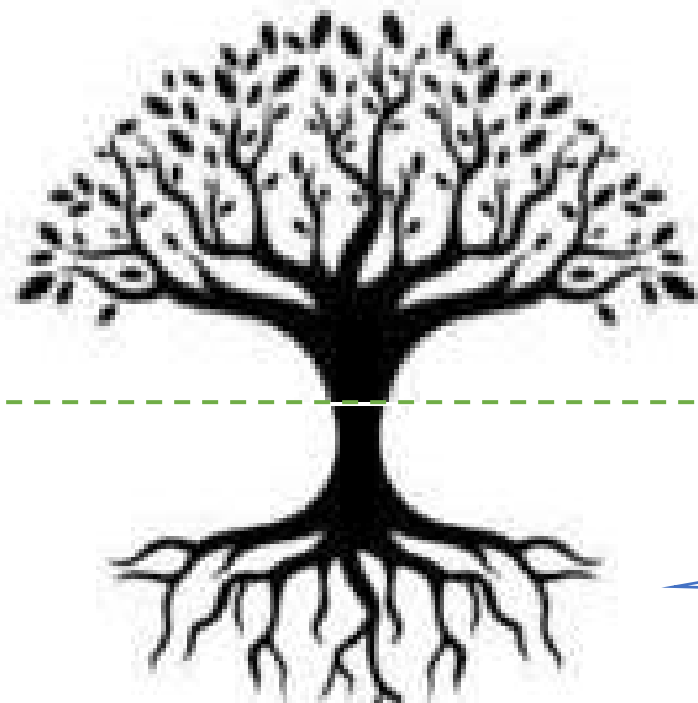
Compartir objectius

Co-dissenyar accions

INTERDEPENDÈNCIA PER (RE) CONÈIXER: SUPERAR LA INTANGIBILITAT

TALLERS D'ANGLÈS EN FAMÍLIA A UN EQUIPAMENT CULTURAL

Reunions de les
direccions de l'àrea
educativa i cultural

Reunions de les
respectives direccions
amb els equips tècnics

Reunions tècnics
municipals i l'equipament
cultural amb les escoles

Des dels equipaments
culturals es fa difusió de
les activitats a la ciutat

Des de l'escola es fa
prescripció de les
activitats a l'alumnat i
famílies (tutories i AFA)

Des de l'equip
tècnic es fa
seguiment i s'ajusta
el que convingui

De projecte finançat per...

Pla sostingut per...

...48 professionals
...que s'han trobat 7 vegades
...I hi han invertit 21 hores
...Per a seguir prevenint l'absentisme

De les competències **al compromís comunitari**

- L'educació és una invitació a comprendre el present per a poder imaginar el futur”
- De l'estar al ser

(Garcés, 2021)

Moltes gràcies!

edgar.iglesiasv@udg.edu

@EdgarIglesiasV1